

ОРЕНДА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЯК СПОСІБ ОНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

Боднарюк Володимир Анатолійович

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки

Львівського торговельно-економічного університету

В умовах постійної нестачі оборотних засобів (і, перш, за все, грошових коштів) у більшості українських підприємств, що особливо гостро постала в період військових дій на території України, важливого значення для забезпечення господарської діяльності основними засобами набуває їх оренда. Орендні відносини сприяють відтворенню основних засобів, дають змогу підняти рівень екстенсивного та інтенсивного використання майна, а також поєднати виробника з необхідними йому засобами виробництва, поліпшити умови розвитку підприємництва.

Рівень і різноманітність орендних взаємовідносин у всі часи були тим вищими, чим більше свободи (зокрема, й економічної) мали члени суспільства, чим вищим був ступінь соціального прогресу. Оренду розглядали як спосіб реалізації відносин власності, що проявлялися у розмежуванні прав володіння, користування, розпорядження майном.

На сьогодні суб'єкти господарської діяльності використовують два найпоширеніших види орендних відносин:

- 1) оперативна оренда;
- 2) фінансова оренда.

Оперативна оренда – це вид правовідносин, за яких право користування активом від власника передається іншій особі в обмін на періодичний (як правило, щомісячний) платіж (орендну плату). Ця угода виконується протягом певного періоду часу і дуже схожа на загальну оренду. Як правило, він використовується для таких технологічних предметів, як комп'ютери та інше офісне обладнання, що амортизуються протягом середнього періоду, наприклад, п'ять років.

Натомість, фінансова оренда поряд з користуванням майном визначений період часу на платній основі передбачає передачу у власність орендаря такого майна після закінчення перебігу такого періоду.

Як бачимо, основною відмінністю між цими двома видами орендних відносин є можливість придбання орендарем у власність об'єкта оренди.

Слід також зазначити, що фінансова оренда найчастіше використовується для таких активів, як будівлі та складне виробниче обладнання. Вони зношуються набагато повільніше, ніж технологічні активи.

Кожен з цих видів оренди має свої переваги та недоліки. До переваг оперативної оренди відносять:

1) відсутність необхідності орендареві нести окремі витрати. Наприклад, орендуючи транспортні засоби, орендар не сплачує збір за першу реєстрацію такого засобу та податок з власників транспортних засобів;

2) відсутність значних витрат коштів перед отриманням майна в користування. Договір оперативної оренди майже ніколи не передбачає зобов'язання орендаря сплатити перший внесок, на відміну від фінансової оренди;

3) можливість оновлення майна за потреби. Наприклад, оренда дозволяє поновлювати оргтехніку кожні так часто, наприклад, п'ять років. Таким чином, компанія може залишатися на передовій технологічної точки зору;

4) відсутність ризиків, пов'язаних з правом власності на майно (арешт, знищення, конфіскація, вилучення активів тощо).

Перевагами фінансової оренди є:

1) можливість отримання майна у власність без вилучення з обороту значної суми оборотних засобів (грошових коштів). Особливо актуальним це є для підприємств, що беруть у фінансову оренду особливе (унікальне) майно, що не втрачає своєї цінності й після закінчення нормативного періоду його експлуатації;

2) можливість нарахування амортизації на отримане майно та, відповідно, оптимізації податкових зобов'язань з податку на прибуток.

Поряд з цим недоліком оперативної оренди є її корисність лише для швидкозношуваних активів (оргтехніка, транспортні засоби), тоді як у випадку, наприклад, з нерухомістю її вартість, як правило, зростає, відтак, доцільним є використання механізму фінансової оренди, щоб надалі мати можливість придбати орендоване майно.

На нашу думку, на сучасному етапі, та, особливо, після закінчення воєнних дій на території України, орендні правовідносини між суб'єктами господарювання лише набиратимуть розповсюдження. Особливо це стосуватиметься сфери будівництва, торгівлі будівельною (спеціальною) технікою та спеціальним обладнанням тощо.

Список використаних джерел:

1. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00#Text>.

3. Папінова О. Операційна оренда основних засобів URL: <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-hozyajstvennye-operacii-9-operacionnaya-arenda-osnovnyx-sredstv>.